

MATBAA SANOATIDAGI HOZIRGI HOLAT VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

*Zoyirova Sarvinoz Xayrilloyevna
G'ulomova Dilnoza Qudratovna
Buxoro muhandislik-texnologiya
Instituti*

АННОТАЦИЯ

В 2024 году полиграфическая отрасль России сталкивается с рядом вызовов и перспектив. Основные трудности связаны с логистическими сбоями, высокими ценами на сырье, такими как бумага, и ограничениями на оборудование из-за санкций. Это побуждает российские компании активно инвестировать в развитие местных производственных мощностей и технологий, в том числе в малотиражную цифровую печать, которая набирает популярность из-за своей экономичности и гибкости в выпуске печатной продукции.

АННОТАЦИЯ

2024 yilda matbaa sanoati turli imkoniyatlar va qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Asosiy tendensiyalar qatorida raqamli bosma texnologiyalarining tez rivojlanishi mavjud bo'lib, bu kichik hajmdagi va moslashtirilgan buyurtmalarni samarali ishlab chiqarishni ta'minlaydi. Bu texnologiya kichik hajmdagi nashrlar va shaxsiylashtirilgan mahsulotlar uchun xarajatlarni tejash imkonini beradi.

ANNOTATION

In 2024, the global printing industry faces a mix of challenges and opportunities shaped by technological advancements and shifting market demands. Key trends include the rapid adoption of digital printing, driven by the demand for flexible, short-run printing solutions. This transition is evident as digital printing enables efficient, cost-effective production, particularly suitable for small batches and personalized orders.

Xalqaro ekspertlar baholariga ko'ra, asrlar oralig'ida yalpi ichki mahsulotning jahon bo'yicha o'sishi yiliga 3,4% doirasida bo'ladi. O'ram va yorliqlar bosmasi, shuningdek, reklama tijorat bosmasi, gazetalar, kataloglar, suratli jurnallar va kitoblar kabi mahsulot segmentlari jahon matbaa xizmatlari bozorida yetakchi o'ringa ko'tariladi. Bunda yer sharimintaqalari bo'yicha o'sish sezilarli farq qiladi. Masalan, Xitoy va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar bozorlari uchun eng kata o'sish prognoz qilinmoqda, rivojlangan mamlakatlarda esa uning biroz o'sishi kutilmoqda.

Umuman, jahon matbaa sanoati so'nggi yillarda yuz bergan katta tarkibiy va texnologik o'zgarishlar bilan ifodalanadi. An'anaviy bosma texnologiyalarga taalluqli

jarayonlar bilan bir qatorda, yaqin yillarda ularning elektron axborot vositalari bilan integratsiyasi ham amalga oshiriladi. Matbaa korxonasi yangi tipiga o'tish kutilmoqda, bunday korxonalar xodimlarning eng kam soniga ega bo'ladi. Boshqacha aytganda, «odam ishtirokchisi bosish» amalga oshiriladi, bu esa ishlab chiqarishning barcha bosqichlari avtomatlashuvi natijasidir. Keyingi yillarda hisoblash texnikasi, mashinasozlik va asbobsozlikning ulkan innovatsiya salohiyati ham o'zini namoyon etdi. Hozirgi vaqtda bosishgacha bo'lgan sohaning texnik rivojlanishi bunga yaxshi misol. Bu yerda uskunalarni yanada ilg'or uskunaga almashtirishgacha bo'lgan vaqtdagi o'rtacha ishlatish muddati 18 oyni tashkil etadi. Elektronika bosma jarayonini boshqarishni ta'minlaydi, shu orqali mahsulotning yaxshi sifatiga va uskunaning yuqori unumdorligiga erishiladi.

Matbaa sohasida yangi turdagi bo'yoqlardan foydalangan holda turli materiallarni qayta ishlash texnologiyalari borasida hamda bosma mahsulotni ko'rkamlashtirish usullarini rivojlantirish sohasida moslashuvchanlik o'sishi kutilmoqda. Nashrlar rangliligi ortishi, dekorativ bezatish elementlarini qo'llash tendensiyalari kuzatilmoqda. Bundan tashqari, nashrlar adadi qisqarmoqda, qisqa muddatda tayyorlanadigan kam adadli ko'p rangli mahsulotlar bozori esa, ekspertlar fikricha, o'sish uchun katta imkoniyatlarga ega. Matbaa sanoatiga kompyuter texnologiyalari ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, so'nggi yillarda raqamli texnika va nashriyot tizimlari bosishgacha bo'lgan tayyorgarlik sohasida to'ntarish vasadi «Kompyuter - «Kompyuter- bosma qolip va «Kompyuter - bosma mashina» tizimlari keng qo'llanmoqda va ular tarqalishda davom etmoqda. Bosishgacha bo'lgan tayyorgarlik, bosma va bosmadan keyin qayta ishlash jarayonida uzluksiz «raqamli oqim» uchun, axborotni raqamli taqdim etish, barcha bosqichlarning integratsiyasi va aloqasi talab etiladi. Matbaa uchun uskunalarni va tizimlarning 40 dan ortiq taniqli ishlab chiqaruvchilari xalqaro kooperatsiya doirasida ishlamoqda. Ularning maqsadi - «S1R3 konsepsiyasi» yordamida bosma mahsulot chiqarishning raqamli jarayonlari uchun standart ishlab chiqish. Bu standartni amaliyotga tatbiq etish va keng yoyish ishlari qizg'in bormoqda. Klassik faoliyat sohalari - bosma axborot vositalarini ishlab chiqarish bilan bir qatorda, jamiyatda boshqa xizmatlar ham juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, hozirgi vaqtda bosma nashrlar dizayni, multimedia mahsulotlar tayyorlash konsultatsiya xizmatlari va individual treningga talab katta. Bu xizmatlar ko'pincha matbaa mahsulotlari bilan to'ldirishni talab qilmoqda. Elektron medialarning tobora o'sayotgan ishlab chiqarishi, ayniqsa CD-ROM va Internet bosma medialarining raqobatbardoshligini kamaytirib, ularni qisman almashtirmoqda va ayni vaqtning o'zida yangi turdagi bosma mahsulotlar yaratmoqda. Bosma jarayonlarida reklama nashrlarini chiqarishning yuqori o'sish sur'atlari tendensiyasi taqdim etilgan. Statistika ko'ra, Shimoliy Amerika va Yevropa mamlakatlarida reklama nashrlarining yillik o'sishi 3,1 —4,6%ni tashkil qiladi. Osiyoda reklama mahsulotlari

hajmlarining ortishi yiliga 6, 1% darajasida turibdi. Markaziy va Janubiy Amerika mamlakatlarida bosmaning bu sohasida va rivojlanayotgan mamlakatlar bilan taqdim etilgan qolgan dunyoda yuqori o'sish kutilmoqda. Internetning tarqalishi tovar va xizmatlarning ma'lumotlar uzatish tarmoqlari orqali sotilishini ta'minlamoqda. Bu esa ko'pgina matbaa va nashriyot firmalari tomonidan yangi savdo shakli sifatida baholanmoqda. Xaridor deyarli cheklanmagan tovarlar, shu jumladan, bosma axborot vositalari assortimenti orasidan istaganini tanlab olish imkoniyatiga ega. Internet kompyuterlari xarid qilish o'sishini rag'batlantirmoqda. Ular yordamida xaridor virtual do'konlarda tovarlar topishi mumkin.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraaldagi 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha xarakatlar srategiyasidagi PF-4947 farmoni
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 20 maydagi "Oliy talim muassasalarining moddiy –texnik bazasini mustaxkamlash va yuqori malakali muta xassislar tayyorlaash sifatini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF -1533-sonli qarori. T.2012, 20 may.
3. «Газета.uz» статья Приоритетные направления развития страны в 2017—2021 годах (из указа Президента Республики Узбекистан от 7 февраля 2017 года).